

Anna Zakościelna

Las Stocki, woj. lubelskie. Stanowisko 7

Informator Archeologiczny : badania 17, 36-37

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

OSIEDLIANIE WIELKIE, gm. Kondratowice
woj. wrocławskie

Muzeum Ślązackie
w Sobótce

Badaniami kierował mgr Wojciech Fabisiak. Finansowało
NIA we Wrocławiu. Pierwszy sezon badań.
Osada kultury łonzielskiej.

Stanowisko zlokalizowane jest na niewielkim wzniesieniu, ok. 1,5 km na południe od centrum wsi. Zabytki dostarczone przez rolnika Kazimierza Bouszkowskiego ujawniły niżej położoną osadę neolityczną. Podjęto sondażowe badania wykopaliskowe mające na celu ustalenie wartości porównawczych stanowiska i celowości podjęcia ratowniczych badań wykopaliskowych na większą skalę.

W trakcie sondażowych badań założono dwa wykopu o łącznej powierzchni 30 m². W wykopie I tuż pod 35 cm warstwą orną wystąpiła glina osalowa. Brak było jakiegokolwiek materiału zabytkowego. W wykopie II pod 30 cm warstwą orną wystąpiła warstwa kulturowa o miąższości 15-20 cm, a tuż pod nią glina osalowa, w którą wkopane były obiekty. Odkryto zarysy 4 jam, z czego 3 wykraczały poza granicę wykopu sondażowego. Obiekty 1, 2, 3 położone były w linii wschód-zachód i łączyły się ze sobą. W każdym z obiektów stwierdzono skupiska znalezionych ilości polepy. Materiał zabytkowy, stosunkowo nieliczny, skoncentrowany był w obrębie jam i w warstwie orną nad nimi. Obok typowej ceramiki odkryto kilka retuszowanych odłupków krzemieniowych oraz czop wiertniczy. Chronologicznie materiał ten reprezentuje późne stadium rozwoju kultury łonzielskiej.

Materiał zabytkowy przechowywany jest w Muzeum Ślązackim w Sobótce.
Badania będą kontynuowane.

LAS STOKI
woj. lubelskie
Stanowisko 7

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
w Lublinie
Katedra Archeologii

Badania prowadziła mgr Anna Zakosielska. Finansowane
z R III 6 i MR III 5. Drugi sezon badań. Osada kultury
wołyńsko-lubelskiej ceramiki malowanej. Grób kultury
amfor kulistych, ślady osadnictwa kultury trzcinieckiej.

Prace prowadzono w części wschodniej i w centrum stanowiska. Zbadano obszar o powierzchni 930 m². Penetracja części wschodniej miała na celu rozpoznanie niższego cypla stanowiska wysuniętego w kierunku doliny Bystrzy. W wykopach sondażowych o powierzchni 200 m² nie natrafiono na obiekty, uzyskując jedynie niewielką ilość materiału kultury wołyńsko-lubelskiej ceramiki malowanej /KW-LCM/, 1 fragment naczynia kultury pucharów lekkołanych i ceramikę kultury trzcinieckiej, zsumiętego z wyższych partii cypla, niedostępnym w bieżącym sezonie dla badań, gdzie należy spodziewać się zabytków nieruchomych.

W centrum osady przebadano powierzchnię 730 m² odsłaniając dalszych 28 jam zasobowych, w większości trapezowatych, miąższości od 0,2 do 1,2 m, oraz grób zbiorowy kultury amfor kulistych. Obiekty kultury wołyńsko-lubelskiej dostarczyły bogatych i różnorodnych zabytków w postaci całych naczyń i ich fragmentów, pozostałości produkcji krzemieniarskiej, materiału kostnego, okruchów bursztynu, żużli miedzianych oraz szczątków botanicznych. Z uwagi na wspomnianą różnorodność źródeł obiektem szczególnie ważnym jest jama nr 28, która dostarczyła dużej ilości ceramiki, w tym glinianej żyzki //, półsurowca i narzędzi krzemieniowych oraz szczątków botanicznych, które wystąpiły w niższej warstwie spalenizny na dnie obiektu. W tej ostatniej kategorii źródeł roboczo wyróżniono: zwęglone ziarna zbóż, chwastów, zachowane "luzem" i w owocnikach nasiona jabłoni lub gruszy i skorupki orzecha laskowego. W warstwie spalenizny natrafiono również na znaczną ilość zwęglonych szczepów drewnianych, wśród których wystąpił przedmiot w rodzaju drewnianej łopaty. Na dnie jamy zasobowej nr 46 odkryto zespół naczyń: esowaty garnek z dwoma uszkami na karbowanym od wewnątrz wylwie, małą amforeką dwuosną, niewielkie naczynie "moździerzowe", czarka gruszkowata z zachowanym fragmentarycznie malowaniem białą farbą, miska owalna i miseczka

w kształcie połowy kuli.

Niewątpliwym "odkryciem sezonu" jest zachowana fragmentarycznie, schematyczna figura kobiety, której kształt sugeruje, że mogła one służyć jako naczyńka lub służyć jako uchwyt tyłki czy szerpaka. Cechy płci zaznaczone są wyrytą trójkątą płodności.

Orka kultury amfor kulistych odkryto na głębokości 15-20 cm na pograniczu areniny i celca /o pierwotnej głębokości grobu świadczą występujące na poziomie jego dna "bialeczki" wapienne/. Przekrywający pochówek bruk kamienny został prawie zupełnie zniszczony przez orkę /według relacji właściciela pola z miejsca tego tuż po II wojnie wywiezione "kilka" fur kamienia/, naruszyła ona również układ szkieletów i wyposażenia. Kamienie, rozdrobniona kości i fragmenty ceramiki wyznaczały kwadrat o wymiarach 3,8 x 3,8 m. W stanie mniej więcej nieznaczonego zachowania się obstaka zachodnia: zbudowana z naturalnie lamanej średniej wielkości opoki. Zarysu jamy grobowej nie udało się uchwycić. Pochówek zawierał szczątki kostne należące prawdopodobnie do trzech osobników: dorosłego - w kategorii wiekowej Maturus oraz dwójga dzieci - Infans I i Infans II /skrócone roboczo W.Kozak-Zyohman na podstawie R.Martin, Lehrbuch der Anthropologie, Jena 1910/. Wyposażenie grobowe składało się z 4-5 naczyń, dętka z krzemienia woiyńskiego, szabli dzika i kości młodych zwierząt. Cechy stylistyczne zdobnictwa ceramiki sugerują, że obiekt datować można na starszą fazę kultury amfor kulistych.

LISEWO
woj. toruńskie
Stanoowisko 31

Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika
Instytut Archeologii i Etnografii
w Toruniu

Badania prowadził mgr Stanisław Kukawka /autor
sprawozdania/ i Michał Domański. Finansował WKZ
w Toruniu. Pierwszy sezon badań. Osada kultury ceramiki
wstępowej rytej i osada kultury pucharów lejkwatych
- faza IIIA.

Stanoowisko usytuowane jest ok. 2,4 km na południowy-wschód od centrum wsi Lisewo. Położone jest ono na szczycie wyniesienia okólnego pierwotnie szeregiem małych zbiorników wodnych. Współcześnie zostało ono silnie zniszczone przez intensywną gospodarkę rolną. Badaniami retransmicyjnymi objęto cały przypuszczalny zasięg osady.

Odsłonięte obszar o powierzchni 86 m² // wykopów badawczych/ rejestrują bezpośrednio pod warstwą orną pozostałości sześciu obiektów kulturowych i dwudziestu dołków postępowych. Wśród obiektów jedną owalną jamę paleniskową o średnicy ok. 1,5 m należy przyporządkować kulturowe ceramiki wstępowej rytej. Z jamy pochodzi znaczna ilość ceramiki i artefaktów krzemienianych, przepalone kamienie, fragment sikiery kamienną oraz nieznaczące ilości węgla drzewnych i polipy. Cztery obiekty /części spagowe niewielkich owalnych jam/ są pozostałościami kultury pucharów lejkwatych. Poza ceramiką, którą wstępnie łączyć należy z fazą IIIA, z obiektów pochodzi kilka krzemieni /w tym grot do strzały/ i nieco węgla drzewnych. Przynależności kulturowej jednego z obiektów nie udało się ustalić. Chronologię dołków postępowych, z uwagi na ich stan zachowania, konsystencję i znajdowany sporadycznie materiał ceramiczny należy również łączyć z kulturą pucharów lejkwatych. Ich szczególne układy i wzajemne odległości zarysowały zasięg obiektu o konstrukcji sumkowo-łatkowej ///. Z przyczyn obiektywnych nie udało się odsłonić całego obiektu.

Ogółem w trakcie badań pozyskano 3021 fragmentów ceramiki neolitycznej /w większości kultury ceramiki wstępowej rytej/, 101 artefaktów krzemienianych, wspomniany fragment sikiery kamienną, kilka kamieni ze śladami wyłazania, kilka fragmentów polipy i kości, pobrano próby węgla drzewnych.

Stanoowisko rekuje poważne nadzaje. Jego stan zachowania i planowane w tym miejscu inwestycje państwowe będą wymagały podjęcia tu w przyszłości dalszych, bardziej kompleksowych badań wykopaliskowych.

Materiały znajdują się w IAIK WKZ w Toruniu.